

Nr 171.

Av herr **Osterman m. fl.**, *angående Tännforsens och andra större vattenfalls avsättande såsom nationalparker.*

Vårt lands geologiska utveckling har gjort detsamma ovanligt rikt på rinnande vatten, ofta i form av mäktiga floder, rika på forsar och större vattenfall. Under långa tider voro dessa outnyttjade och vittnade för gångna släktled om den orörda naturens skönhet. Först för några decennier sedan började vattenfallen i större utsträckning utbyggas i samband med den växande industriens energibehov, och under senare tid har detta skett i så hastig takt, att numera endast några få vattenfall av nämnvärd storleksordning ge en uppfattning om landskapets utseende i närheten av vattenfallen och av det imponerande i dessa själva. De betydande regleringsanordningar, som vattenfallens rationella utnyttjande kräver, innebära nämligen också ur naturskyddssynpunkt betänkliga ingrepp i ovanför och nedanför fallen belägna områden. Som ett exempel härpå må anföras det planerade kraftverket vid Bergforsen i Indalsälven, som kommer att förvandla en av vårt lands vackraste älvsträckor till en långsträckt sjö utan de för landskapet tidigare så karakteristiska nippformationerna.

I Götaland äro nu praktiskt taget alla vattenfall av större mått helt utbyggda. Här återstå nu endast några få, mycket små, verkliga vattenfall med cirka 200 hkr medelvatteneffekt. Dessa kvarvarande små fall äro visserligen i och för sig mycket värdefulla ur naturskyddssynpunkt, men de kunna icke ge något som helst intryck av de stora fallens mäktighet. Alla de stora, i landskapet betydande vattenfallen äro utbyggda.

Situationen i Svealand är nära nog densamma som inom Götaland. De stora och mäktiga fallen äro helt eller till största delen utbyggda. Nu återstå endast några större forsartade fall i Dalälvens övre delar samt några fall av obetydliga dimensioner.

Ännu för ett tjugotal år sedan voro med några få undantag de stora vattenfallen i Norrland helt outnyttjade, men situationen är nu inom stora delar snart fullt likartad med förhållandena i Syd- och Mellansverige.

Av särskilt stor vikt är det därför att få bevarat något större vattenfall, som genom sitt läge är tillgängligt och som skapar karaktär åt det omgivande landskapet. Även om man måste ge uttryck åt sin fulla uppskattning av de arbeten, som nedlagts på att bevara hållristningarna i Nämforsen och på att utforma själva kraftverksanläggningen på lämpligaste möjliga sätt med hänsyn till landskapet i övrigt måste man dock beklaga att detta vattenfall måst tagas i anspråk.

De berömda jättefallen Trollhättan, Älvkarleby, Nämforsen och Porjus äro nu helt utbyggda, och i Harsprånget pågå utbyggnadsarbetena. Stora Sjöfallet, det ståtligaste av Lapplands fall, har genom regleringen av vattensystemet ovanför genom dammen vid Suorva mist mycket av sin mäktighet.

De ingrepp i naturen, som varje generation vidtager eller för att tillgodose livets behov tvingas att vidtaga, borde medföra en moralisk plikt att göra något för att åt kommande släktled bevara något av de värden, som eljest kunna befaras bli offrade. Detta gäller inte endast vattenfallen utan även många andra estetiskt eller vetenskapligt intressanta objekt, t. ex. vissa stora myrar och äldre skogsbestånd. Även ur den oss svenskar så näraliggande turistsynpunkten är detta av vikt. Just nu äro emellertid de stora norrländska vattenfallen mest aktuella. Frågan är också för närvarande aktuell ur en annan synpunkt. Den tekniska utvecklingen har fört oss fram till ett sådant läge, att det framtida energibehovet inom överskådlig tid kan tänkas täckt på annat sätt än genom det för vårt land hittills naturliga, ett utbyggande av vattenkraften. Enligt vad allmänt är känt, äro ju också våra möjligheter i detta hänseende numera begränsade.

Det är emellertid icke vår avsikt att med denna motion lägga hinder i vägen för ett fortsatt utnyttjande av vårt lands vattenkrafttillgångar — allra minst i nuvarande krisläge i fråga om den elektriska energiförsörjningen — men att naturskyddssynpunkten i högre grad än hittills skulle beaktas vid planerandet av det fortsatta utnyttjandet av landets outbyggda vattenkraft.

Riksdagen beviljade också den 30 oktober 1940 medel, som möjliggjorde att staten kunde förvärva Tännforsen i Jämtland just i avsikt att få detta vattenfall bevarat för framtiden.

Under hänvisning till ovanstående få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta

dels att den staten tillhöriga Tännforsen med angränsande mark måtte avsättas såsom nationalpark,

dels att antingen den nu pågående naturskyddsutredningen eller Svenska naturskyddsföreningen måtte erhålla uppdrag att utarbeta förslag till vilka ytterligare större vattenfall, som böra avsättas såsom nationalparker.

Stockholm i januari 1948.

Einar Osterman.

Ernst Berg.

Andr. Andersson,

Gisselås.
